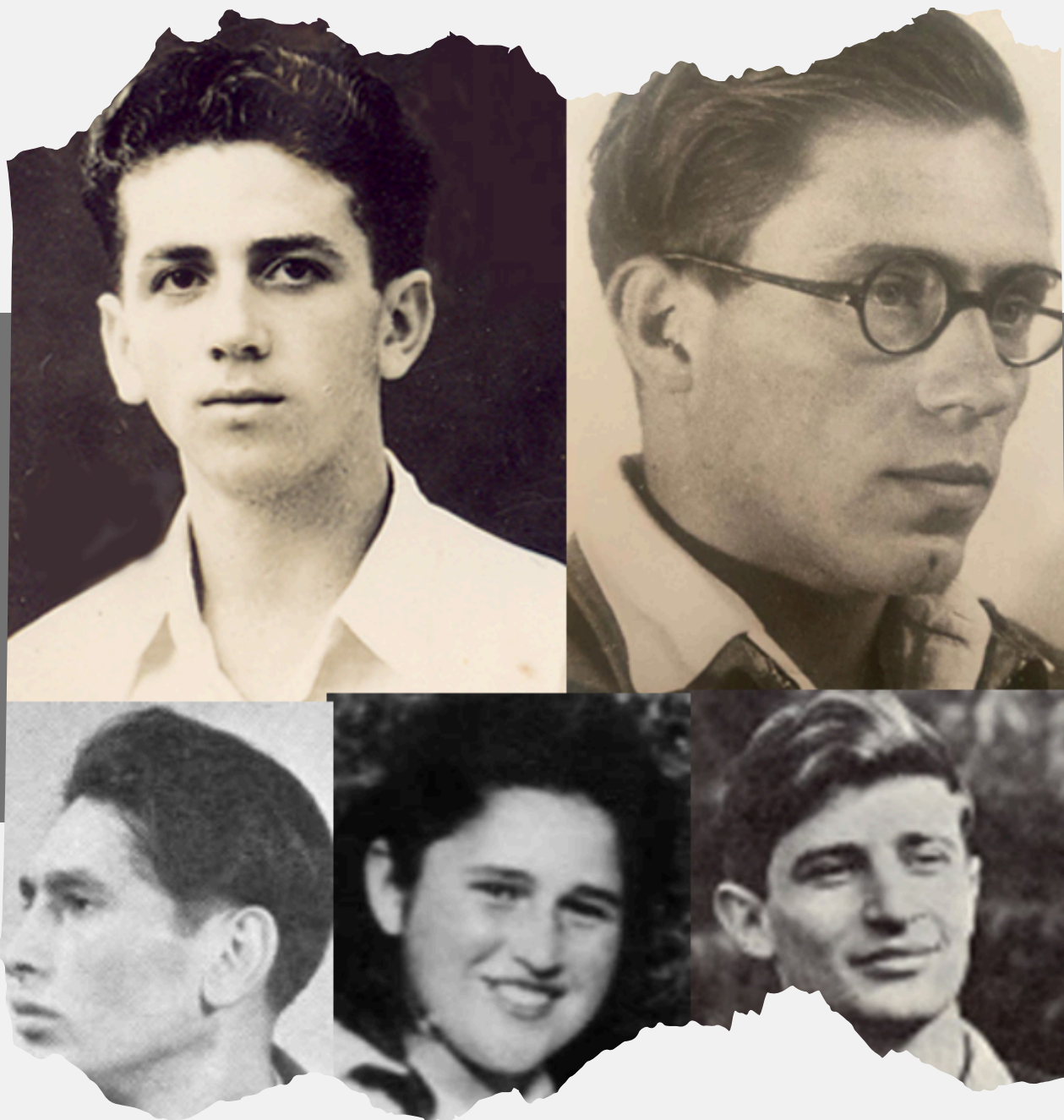

מתווה הדרכה לפעילות:

נצר אחרון – כדי שיהיה מי שיזכור

עם סיום מלחמת העולם השנייה, עלו לארץ צעירים וצעירות, שורדי שואה, שאיבדו את משפחותיהם. הם בחרו להתגייס לצבא הישראלי הצעיר במהלך ימי הלחימה של מלחמת העצמאות. במהלך מלחמה זו ומערכות ישראל עתידיות הם איבדו את חייהם ולא הותירו אחריהם אף אחד. הם היו הנצר האחרון של משפחותיהם... בחירתם של אותם צעירים לעלות לארץ, להאמין באדם, ליצור בית ולהקים קהילה, היא בבחינת מופת אנושי שראוי שנכיר ונוקיר - הן במישור האישי והן במישור הלאומי. זהו סמל מובהק של תרומתם וקורבנם של שורדי השואה לחברה הישראלית. במהלך פעילות זו נעמוד על המחויבות הערכית והחברתית לזכור את אותם חללי הנצר האחרון, כדי שיהיה מי שיזכור.

מטרות

- הכרות עם מפעל ההנצחה "נצר אחרון", לזכר שורדי השואה, שריד אחרון למשפחותיהם, שנפלו במערכות ישראל.
- העמקה בנושא נצר אחרון באמצעות סיפורו האישי של אמנון זילברשפיץ, כדרך של יצירת חיבור לנושא זיכרון השואה והיום שאחרי.
- למידה בדרך חווייתית ואקטיבית, תוך פיתוח מחויבות אישית לזיכרון חללי הנצר האחרון, שלאחר מותם לא היה עוד מי שיזכור אותם.

אנדרטת נצר אחרון בהר הרצל

פתיחה

בשנת 1998 יזם יהודה שטרנפלד את "נצר אחרון", מפעל הנצחה לניצולי השואה, שריד אחרון למשפחותיהם, שנפלו במערכות ישראל. בזכות יוזמה זו החל פרויקט מחקר לאיסוף מידע על ניצולי השואה, שריד אחרון למשפחותיהם, שנפלו במערכות ישראל. כיום עומד מספר המונצחים בפרויקט על כ-167.

יהודה יזם את האנדרטה לזכר ניצולי השואה שלחמו במערכות ישראל ונהרגו בלא שהותירו קרוב, ביער המגינים. כמו כן היה שותף להקמת אנדרטת "נצר אחרון" בהר הרצל, עליה כתוב:

הבית שהיה שם - ואיננו. הבית שיכלו לבנות פה - ולא יקום. הם היו נצר אחרון לביתם - ואינם

שאלה לדיון

האם שמעתם על מפעל ההנצחה 'נצר אחרון'? מדובר בשורדי שואה שנפלו במערכות ישראל. הם היו שריד אחרון ממשפחתם הגרעינית (הורים, אחים, אחיות, בנים ובנות), שכולם נרצחו במהלך השואה. לאחר השואה הם עלו לארץ, התגייסו לצבא הישראלי, ונהרגו בעת מילוי תפקידם במערכות ישראל. הם לא השאירו אחריהם צאצאים. לאחר מותם לא היה מי שיזכור אותם...

מיצג האותיות במוזיאון בית לוחמי הגטאות

בואו נתבונן יחדיו במיצב האותיות (שקף 2), שעיצב האמן רומי אחיטוב. במיצב עולות אותיות שונות, המצטרפות לשמות של קהילות, ולאחר מכן מתפרקות ונעלמות.

כ-4,600 שמות של קהילות מופיעים במיצב, מופיעות ונעלמות, שוב ושוב. קחו רגע, התבוננו.

מה הרגשתם, חשבתם תוך כדי שצפיתם במיצב? מה מסמלות היעלמות האותיות מבחינתכם?

בהמשך למיצב האותיות, בואו נקרא במשותף את שירו של המחזאי חנוך לוין: "דמו לכם לא כלום" (שקף 3)

כיצד לדעתכם השיר מהדהד את הרעיונות הסמליים של מיצב האותיות?

למורה

הנחיות

חלק שני

סיפורו של אמנון זילברשפיץ ז"ל

הנחיות

כעת נצפה בסרטון ייחודי (בהפקת [בית אבי חי](#)) על אחד מאותם צעירים שהונצחו במסגרת מפעל ההנצחה נצר אחרון: אמנון זילברשפיץ, שנפל בשירותו בקרבות לטרון, במהלך מלחמת העצמאות.

במהלך השואה, אמנון, הוריו, אחיו ואחותו גורשו מרומניה למחנה ההשמדה אושוויץ-בירקנאו. מיד בכניסתם הוא הופרד מהם, ויותר לא שב לראותם. כל בני משפחתו נרצחו.

לאחר המלחמה, הוא הגיע בספינה בלתי לגלית לנמל חיפה ביוני 1946, המעפילים הורדו ממנה והובלו למחנה המעצר בעתלית. עם שחרורו, הצטרף אמנון לקיבוץ דורות בנגב, שם הכיר את שרה והם התארסו. אמנון התגייס בראשית 1948 לארגון "ההגנה". במהלך הקרבות בבית גוברין, הוא נהרג בשעה שהוא מחפה במכונת ירייה על חבריו.

במכתב התנחומים שקיבלה ארוסתו, כתב מפקדו: "הוא הקדיש את כל כוחו לעשותך מאושרת ולמצוא את אושרו כאן במולדת החדשה, ולא הצליח. אבל הוא מת בכבוד, מאושר."

שאלה לדין: מה חוויתם במהלך הצפייה בסרטון? סרקו את הברקוד (שקף 6) ושתפו בתחושה אחת.

למורה

תרומתם של שורדי השואה במהלך מלחמת העצמאות הייתה משמעותית מאין כמוה- כעשרים אלף מתוכם נלחמו, כרבע מכלל הלוחמים והלוחמות! רובם הגדול של שורדי השואה הצעירים ביקשו לתרום ולהתגייס, וזה גם סייע בהמשך להשתלבותם במרקם החיים בישראל.

פעילות חקר בקבוצות

באתר ההנצחה של משרד הביטחון לזכר [חללי נצר אחרון](#) קיים קובץ המכיל את [שמות הנופלים](#) (שקף 9).

נתחלק כעת למספר קבוצות קטנות. קראו שני סיפורים המתארים את קורותיהם של חללי נצר אחרון.

כיצד לדעתכם ניתן לזכור אדם שלא השאיר אחריו דבר? הציעו מספר רעיונות לגבי כיצד ניתן להנציח את אחת הדמויות שקראתם עליהן.

הנחיות

לסיכום

נחזור לרגע למיצב האותיות במוזיאון בית לוחמי הגטאות. במפגש ראשון עם היצירה, הדגשנו את האובדן והשכחה של החיים היהודיים, והזיכרון עצמו. כעת אני מבקש להציע נקודת מבט נוספת. ניתן להתייחס ליצירה גם כהזדמנות, תזכורת, שזיכרון העבר מחייב מאמץ, במיוחד הזיכרון של אלה שלא השאירו אחריהם את מי שיזכור אותם.

שורדי ושורדות השואה שעלו לארץ, שלחמו ונפלו במלחמת העצמאות, היו אנשים צעירים שלצד בחירתם בחיים, הם בחרו בקהילה, בבית, בהשתייכות למשהו גדול מהם. הם בחרו להיות חלק מהמקום הזה, מאתנו...

ואולי הבחירה הזו, יותר מכל דבר אחר, היא שמחברת ומחייבת אותנו לזכור את חללי הנצר האחרון, שלאחר מותם לא נותר עוד מי שיזכור אותם.